

A papíralapú csomagolás jövője

Szőke András

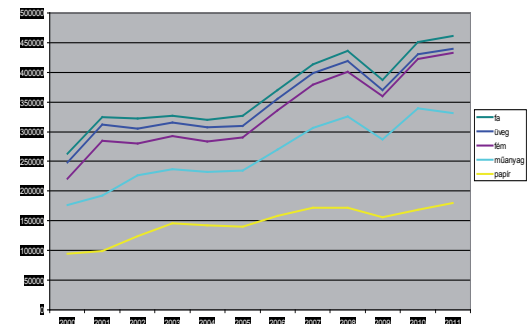
A papírt, mint az IT (Information Technology) terjeszkedés egyik vesztesét emlegetik. Ez az általánosító megállapítás azonban mélyebbre tekintve árnyaltabb. A fejlett vagy telített piacokon valóban jelentősen csökken a papíralapú újság- és katalógusterjesztés. Sokkal kevésbé szenved az irodai papírfelhasználás az ismert okok miatt. A csomagolási szektor azonban egyáltalán nem csökken. Érdekes tehát más meghatározó tényezőket is vizsgálni, hiszen naponta 1,1 millió tonna papír fogyasztása nem jelentéktelen a nemzetgazdaságok és a környezet szempontjából. Ennek a mennyiségnek közel fele csomagolási célú felhasználás. Ugyanakkor jelentős az eltérés a felhasználás helye és a lakosság eloszlása között. Ázsia és a Távol-Kelet fogyasztása csak 45%, míg Európa és Észak-Amerika 20-20%-ot használ fel. A globálisan működő cégek tevékenysége, a termelés a fogyasztás növekedésének helye felé tolódik el. A nemzetközi kereskedelem a teljes fogyasztásnak csak egy tizedét érinti.

Európát tekintve ugyancsak figyelemre érdemes, hogy mások a tendenciák Nyugat-Európában és Kelet-Közép-Európában. Míg nyugaton az elmúlt és következő években 2014-ig átlagosan 0,5%-kal csökken a fogyasztás, keleten 3% körüli növekedés várható. Nyugaton a gondolatátvivő papírok fogyasztáscsökkenését nem ellensúlyozza a csomagolási célú és egészségügyi papírok fogyasztásnövekedése, keleten minden szektor növekszik. A változás ütemének eltérése a fő termékcsoportok között azonban nagyon hasonló a két régióban, egész Európában.

A csomagolás oldaláról tekintve a papíralapú csomagolás pozíciója Magyarországon (is) nagyon stabil (1. ábra). Míg 2001-2005 között lassú növekedés jellemezte a szektort, 2008-ig felgyorsult a növekedés. 2009 évet a visszaesés jellemezte, de 2011-re a korábbi szint felé emelkedett a belföldi fogyasztás.

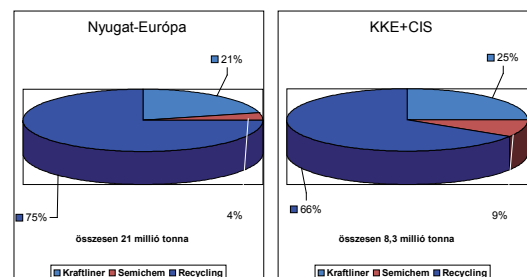
A fa és üveg arányaiban állandóan csökken, esetenként volumenében is, a fém az utóbbi években teret nyert, a műanyag aránya kevésbé csökkent,

a papír lett a fő nyertes. Ez elsősorban a hullámtermékek terjedő felhasználásának köszönhető. Alapanyagának, a hullámpapírnak a termelésváltozása Európa egyes országaiban igen eltérő.

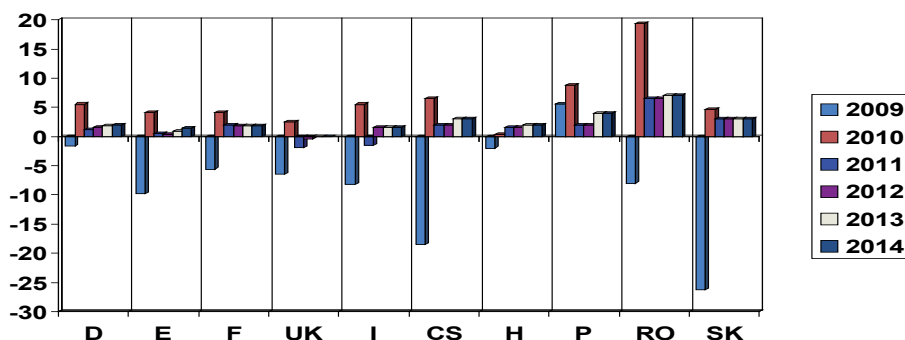
1. ábra Csomagolóanyag felhasználás Magyarországon 2000-2011 (mFt)

Bár a tőkekoncentráció más tőke intenzív alapanyagokhoz képest sokkal kisebb, mégis lehetséges a gazdasági feltételek miatti regionális eltérés. Németországban, Franciaországban növekedés, Olaszországban és Spanyolországban stagnálás, az Egyesült Királyságban 3-4%-os csökkenés várható 2009-2014 közötti időszakra (2. ábra).

2. ábra Hullámpapírfajták felhasználási aránya Nyugat-Európa, KKE+CIS

A kelet- és közép-európai országoknál jelentős román és lengyel növekedés mellett mérsékelt magyar és cseh növekedés, jelentős szlovák visszaesés jellemző (3. ábra).

3. ábra Hullámtermék termelés változása
2009-2014 között (%)

A gazdaságosságot meghatározza a költségösszetétel, melyből átlagosan 60%-ot ér el az anyag, 18%-ot az energia. Bár növekszik a fehér fedőréteg termelés és igény hányada, a legfontosabb alapanyag a papírhulladék marad. Keleten még jelenleg magasabb a fluting és a kraftliner felhasználás aránya, de az eltérés csökkenő tendenciájú a fogyasztás növekedésével. Jelenleg és a következő években a hullámpapír tekintetében Európa önellátó, hisz a nyugat-európai felesleg egy nagyteljesítményű gépek felel meg, melynek negyedét, felét a kelet-európai hiány felhasználhatja.

A legnagyobb volument és hányadot kitevő hullámtermék termelés változása a különböző európai országokban ugyancsak eltérő képet mutat. Németországban a 2009 évi visszaesést már kompenzálta a növekedés, és ez a 2-3% közötti ütem várható 2014-ben. A spanyol és francia piac növekedése hasonló szintű, de a nagyobb visszaesést lassabban tudják ellensúlyozni.

Hasonló a helyzet Olaszországban. Az Egyesült Királyság piacának változása tartósan negatív előjelű. Mindegyik országra jellemző az ipari termelés csökkenése vagy stagnálása. Kelet-Közép-Európában Románia és Lengyelország piaci messze kihevertek a visszaesést, a cseh és szlovák piac növekszik, de nem éri el a 2008. évi szintet. Magyarországon a termelés enyhén, de stabilan növekszik és várhatóan meghaladja a 2007-2008 évi színvonalat.

A fejlesztésben foglalkoztatottaknak számolniuk kell a demográfiai csökkenéssel, a helyettesítési lehetőségek növekedésével, a kombinációk iránti kereslettel, a környezetvédelmi intézkedésekkel és törekvésekkel, valamint a gazdasági környezet nehézségeivel, a nagy kihívással a költség/ár arányának korlátolt alakíthatóságával.

A végkövetkeztetés mindenütt hasonló: a papíralapú csomagolás nélkülözhetetlen része marad mindennapi életünknek. Az igénynövekedés régióként más-más tényezőkhöz köthető (GDP, kiskereskedelmi forgalom, ipari termelés, export, nyersanyagforrás, környezetvédelmi törekvések, logisztikai változások, stb.). A magasabb fogyasztási/telítettségi szint pedig inkább belső struktúraváltozásra ösztönöz, míg az alacsonyabb szinten az érzékenység erősebb, a környezetvédelmi tudat gyengébb.

Az összeállítás a CEPI, a FEFCO, a PRIMA, a CSAOSZ és a WCO szakmai szervezetek elemzései és prognózisai alapján készült.